

Szegedi Tudományegyetem
Informatikai Intézet

SZAKDOLGOZAT

Szelepcsényi Dávid

2025

Szegedi Tudományegyetem
Informatikai Intézet

Kézzel rajzolt E-K diagram digitalizálása

Szakdolgozat

Készítette:

Szelepcsényi Dávid

Programtervező

Informatikus BSc szakos

hallgató

Témavezető:

Dr. Kardos Péter

adjunktus

Szeged

2025

Feladatkiírás

A feladat egy olyan program készítése, amely egy adott típusú, gráf jellegű, kézzel rajzolt diagram raszteres képét átkonvertálja egy diagramszerkesztő alkalmazás (pl. Dia vagy Draw.io) által kezelt vektorgrafikus formátumba. A programnak fel kell tudnia ismernie a diagram különböző rajzelemeit és az azok közötti összeköttetéseket. A rajzelemeken levő feliratok kinyeréséhez igénybe vehető külső segédkönyvtár, de a felhasználónak legyen lehetősége a tévesen felismert szöveg módosítására a bemenet feldolgozása közben. Törekedni kell arra, hogy a vektorizált kimeneti diagram által meghatározott gráf izomorf legyen a bemenetivel, és hogy a két diagram vizuálisan is hasonlítson egymásra. A feladat tetszőleges programozási nyelven megvalósítható, és elegendő egyetlen fajta diagram feldolgozását megoldani.

Tartalmi összefoglaló

- **A téma megnevezése:**

E-K diagram raszteres képének beolvasása, majd a diagramot leíró, vektorgrafikus diagram szerkesztő program által szerkeszthető fájl készítése.

- **A megadott feladat megfogalmazása:**

Egy olyan program készítése, amely képes E-K diagram elemeit, és a köztük lévő kapcsolatokat felismerni egy, a programnak megadott kép alapján, majd az így összegyűjtött információ alapján egy XML forráskódú fájlt állít elő

- **A megoldási mód:**

Python programozási nyelv használatával valósítottam meg a feladatot. Amennyiben az input kép megfelel az előfeltételeknek (pl. világos háttéren sötét szín objektumok vannak-e) előfeldolgozási műveletekre kerül sor. Után, az előkészített képen, néhány alakjellemző vizsgálata alapján megállapítom a rajzelemek típusát, méreteit, koordinátait. Az ebből nyert információk, illetve az eredeti kép alapján meghatározom az elemek között lévő kapcsolatokat. A jellemző, talált kapcsolatokat, illetve a felhasználó által megadott paraméterek alapján előáll egy .drawio kiterjedésű fájlt.

- **Alkalmazott eszközök, módszerek:**

Az implementációhoz Python 3.12.3.-as verziót, és OpenCV-t, a kép kezelésre kitalált Python könyvtárat használtam. A vizuális felülethez PyQt6 grafikus csomagot, a szövegek felismerésére PyTesseract függvény könyvtárat használtam. Az XML fájlok a Python beépített, erre a célra szolgáló xml csomag segítségével készültek. A szükséges számítások elvégzéséhez a program NumPy függvény könyvtárat és a beépített math csomagokat alkalmaz.

- **Elért eredmények:**

A program képes felismerni az E-K diagram különböző elemeit, és az azok között fennálló kapcsolatokat. A szövegfelismerés hibája esetén a felhasználó képes javítani a hibákat, illetve képes meghatározni gyenge elemeket, kapcsolatokat, valamint megadni a diagram kulcsait.

- **Kulcsszavak:**

E-K diagram, Python, OpenCV, XML, PyTesseract,

Tartalomjegyzék

Feladatkiírás	2
Tartalmi összefoglaló	3
Tartalomjegyzék.....	4
BEVEZETÉS	6
1. A TÉMA ELMÉLETI HÁTTERE.....	7
1.1. DIGITÁLIS KÉPFELDOLGOZÁS	7
1.2. DIAGRAMOK.....	8
1.2.1. E – K DIAGRAM	8
2. HASZNÁLT ESZKÖZÖK.....	10
2.1. PYTHON.....	10
2.2. OPENCV.....	11
2.3. NUMPY.....	11
2.4. PYTESSERACT	12
2.5. PYQT6.....	12
2.6. DRAWIO	13
3. DIAGRAM ELEMEEK FELISMERÉSE ÉS XML GENERÁLÁS	13
3.1. ELEMEEK ÉS KAPCSOLATOK OSZTÁLYSZINTŰ LEÍRÁSA.....	14
3.2. ELŐFELDOLGOZÁS.....	15
3.2.1. KÉPEK ELŐKÉSZÍTÉSE.....	16
3.2.2. HIBAJAVÍTÁS	16
3.3. ALAKZATFELISMERÉS.....	18
3.3.1. HIBAELLENŐRZÉS.....	20
3.4. KAPCSOLATOK KERESÉSE.....	20
3.4.1. ELEMEEK ELTÁVOLÍTÁS ÉS KÉPTISZTÍTÁS	21
3.4.2. VONALAK KERESÉSE	22
3.4.3. VONALAK ELEMEEKHEZ KAPCSOLÁSA	23
3.4.4. VALIDÁCIÓ.....	23

3.4.5. KOMPLEX VONALAK	25
3.4.6. NYILAK DEFINIÁLÁSA	26
4. VIZUÁLIS FELÜLET ÉS SZÖVEGFELISMERÉS	27
4.1 VIZUÁLIS FELÜLET GENERÁLÁSA.	27
4.2.SZÖVEGKERESÉS	28
4.3. GYENGE ELEMÉK ÉS KULCSOK.	29
4.4. XML FÁJL KÉSZÍTÉSE	30
5.AZ ALKALMAZÁS HASZNÁLATA.....	31
5.1 FŐABLAK HASZNÁLATA.	31
5.2. SZERKESZTŐABLAK HASZNÁLATA	32
6. ÖSSZEGZÉS	33
Irodalomjegyzék.....	35
Nyilatkozat.....	37
Köszönetnyilvánítás	38

BEVEZETÉS

A diagramok célja bizonyos információk, adatok és a köztük lévő összefüggések szemléltetése. Számos különböző területen találkozhatunk velük, például: oktatás, üzleti élet, mérnöki tervezés szoftverfejlesztés. Használatuk segít egy folyamat vagy rendszer vizualizálásában, kialakításában, megtervezésében és javításában. A diagramok abban is segítenek, hogy egyszerű leírást adjanak akár a velünk dolgozóknak, akár olyanoknak, akik nincsenek tisztában az egész eddigi munkamenettel.

Ehhez szükséges az elméleti háttér ismerete a diagram felépítéséhez, annak elemeihez és azok jelentésének megértéséhez. Mielőtt elkezdnénk készíteni egy diagramot, fennállhat a kérdés, hogy ezt milyen eszközzel is tegyük. Csináljuk kézzel esetleg, vagy erre kifejlesztett rajzoló programmal? Ha rajzoló programmal készítjük, onnan kinyomtatni egyszerű már, illetve a későbbi szerkesztés is sokkal könnyebb, de fordítva nem ez a helyzet. Szakdolgozatom célja ennek a folyamatnak a megkönnyítése, automatizálása.

Dolgozatomban az egyed - kapcsolat diagramokra fókuszáltam, amiknek a főbb célja az elkészítéséhez adatbázis modellezése átlátható formában. Azt is vizsgáltam, hogyan lehet E - K diagram elemeit algoritmikusan felismerni.

Amennyiben az adott diagram megfelel a technikai feltételeknek, a program egy PyQt grafikus felületen keresztül feldolgozza a rasteres képet, azt vektorgrafikus rajzoló és szerkesztő program által kezelhető formába hozza. Ebben a felhasználónak is szerepe van, bizonyos beállításokat neki kell elvégezni.

A dolgozatom [1. fejezetében](#) felvázolom a téma elméleti háttereit, konkrétan a digitális képfeldolgozás alapjait és az E - K diagramok felépítését. A [2. fejezetben](#) bemutatom a program megíráshoz használt eszközöket, majd az ezt követő részben magát a kódot tárgyalom, azon belül részletesen a képfeldolgozást és annak segédeszközeit. A képfeldolgozási folyamatot a [3. fejezetben](#) tárgyalom, logikai részekre bontva: előfeldolgozás, alakzatfelismerés és a kapcsolatkeresés. Ezek a lépések során kinyert információk alapján már legenerálható a vektorgrafikus fájlt.

A [4. fejezet](#) szól a felhasználói felületről, illetve az ott megadható beállításokról. Az [5. fejezet](#) a használati útmutató, ami ismerteti az alkalmazás felhasználó felületének felépítését, egyes részeit és a működését. Végül a [6. fejezetben](#) összefoglalnám a teljes folyamatot.

1. A TÉMA ELMÉLETI HÁTTERE

Ebben a fejezetben a digitális képfeldolgozás alapjait ismertetem, majd a diagramok, azon belül is az E -K diagramnak a szerepét, elemeit, felépítését és egyéb tulajdonságait tárgyalom.

1.1. Digitális képfeldolgozás

Ha látunk egy képet magunk előtt, az agyunk megpróbálja azt értelmezni, információt kinyerni belőle: mit ábrázol, milyen színek jelennek meg benne, milyen részekből állnak a kép objektumok, milyen szöveg olvasható rajta. A digitális képfeldolgozás ennek a folyamatnak a számítógép által végzett megfelelője. Több feladatot elvégezhetünk a használatával, például: a kép minőségének javítása, képi objektumok szegmentálása, ill. jellemzőinek kinyerése. Bármelyiket is válasszuk, több mint valószínű, hogy a folyamat első lépése az előfeldolgozás.

Ennek a célja a kép javítása, például zajszűrés, vagy a kontrasztok kiegyenlítése, hogy a kép értelmezhetőbb legyen, a folyamat eredménye ne legyen a rosszabb minőségből adódó hibák miatt nem megfelelő.

Következő lépés maga az elemzés. Attól függően, hogy mi a cél, különböző módon haladhatunk tovább. Képesek vagyunk a kép elemeit csoportosítani valamilyen feltétel alapján (pl.: szín vagy forma), vagy éleket, összefüggő elemeket keresni, akár részekre osztani, szegmentálni a kiindulási képet. Ezek az eljárások kombinálhatóak, sorban elvégezhetőek.

Amennyiben tudjuk mi a cél, csak meg kell határozni a szükséges lépéseket, azokat helyes sorrendben elvégezni. Ez nem mindig sikerülhet elsőre, de mivel ez egy vizuális jellegű téma, a részeredményeket bármikor megjeleníthetjük magunk előtt, azokból levonhatunk következtetéseket, és így javíthatjuk a kódunkat, hogy megfelelő eredményt kapjunk.

A digitális képfeldolgozás implementációjára több példa is van, több programozási nyelvnek megvan a saját modulja hozzá, mindegyik saját előnyeivel és hátrányaival. Én az OpenCV csomagot használtam, hogy elkészítsem a programomat.

1.2. Diagramok

A diagramok fő célja az adatok, információk vizuális reprezentációja, egy adott témában oly módon, hogy azt a témához kevésbé értő közönség is könnyen értelmezni tudja.

Vegyünk példának egy Excel táblázatot, amiben fel vannak jegyezve egy cég kiadásai és bevételei, azok tételekre lebontva. Akik ezt a táblázatot készítették átlátják a sok nyers adatot, de lehetnek mások, akik nem jártassak ezen a területen. Ők elvesznek benne. Ha viszont van egy diagram, ami egy tömörebb, egyszerűbb képet ad a rengeteg információról, akkor könnyebben értelmezhető lesz az adathalmaz.

Számos különböző diagramtípus létezik, oszlop és kör diagramok vagy programozó környezetben inkább használt példák, osztály, csomag és egyed – kapcsolat diagramok.

1.2.1. E – K diagram

Egyed – kapcsolat diagram (röviden E – K diagram) fő célja az adatbázisok logikai modelljének elkészítése, reprezentációja. Ez segít az adatbázisok megtervezésében, szükség esetén azok szerkezetének módosításában. Illetve, ha meg akarjuk osztani valakivel az adatbázisunkat, egyszerűbb megosztani, annak diagramját átadni, hogy ne magából az adattáblákból kelljen kitalálni, mi és hogyan kapcsolódik más elemekhez. Három fő eleme van az E – K diagramoknak, *egyedek*, *kapcsolatok* és *attribútumok*. Az [1.1. ábrán](#) láthatunk erre egy példát.

Az egyedek, vagy entitások rendelkeznek jellemzőkkel, tulajdonságokkal és reprezentálnak egy táblát az adatbázisunkban. Ezeket téglalappal jelöljük és bele írjuk a nevüket. Például, egyed egy könyv, aminek van írója, műfaja, oldalszáma.

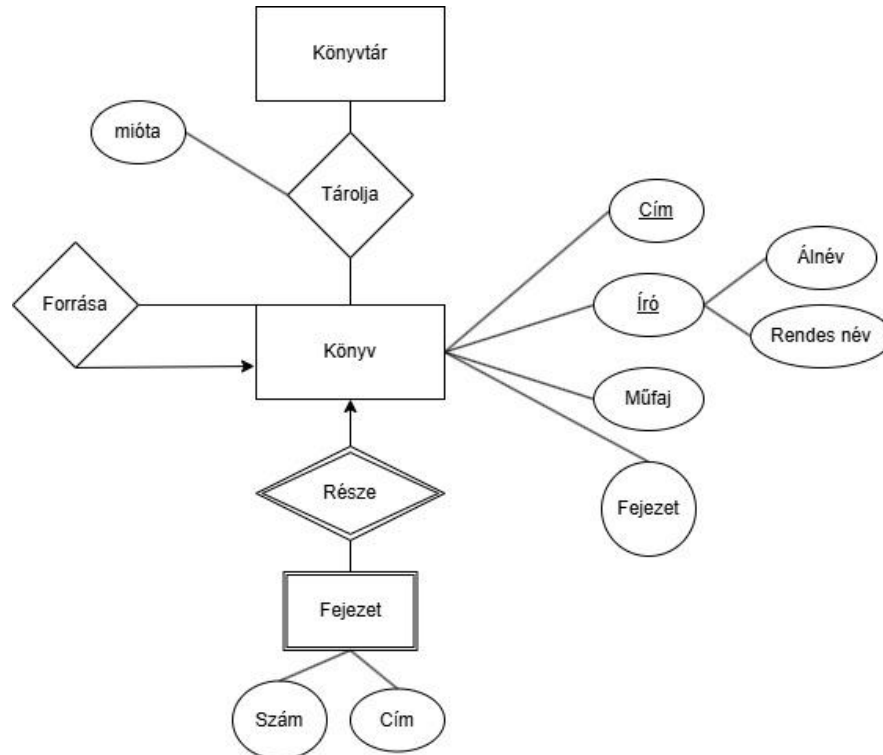
A kapcsolat meghatározza a viszonyt két vagy több egyed között. Ennek a jelölése egy vonal az egyedek között, amin egy rombusz van, abba bele írva a kapcsolat neve. Amennyiben kapcsolat vissza mutat önmagára, akkor *rekurzív kapcsolatról* beszélünk. Egy könyv végén fel vannak jegyezve a források, akkor az egy rekurzív kapcsolat lehet, hiszen a források lehetnek ugyanúgy könyvek.

Az egyedeknek feljegyezzük néhány tulajdonságát, amelyeket attribútumoknak nevezünk (például a könyv attribútumai a cím, író és a műfaj). Fontos megjegyezni, hogy akár a kapcsolatoknak is lehetnek attribútumaik, például: a könyv és könyvtár

kapcsolatához felvehetjük a „mióta” attribútumot, arra utalva, hogy mióta található meg az adott könyv az adatbázisban.

Ha ez a név alá van húzva, akkor az a *kulcs*, ami képes egyértelműen azonosítani az egyedet. A kulcs nem minden esetben egy tulajdonság, lehet több is. Csak egyedül az író vagy a cím alapján nem mindig egyértelmű, hogy melyik könyvre gondolunk, de a kettő együtt meg tudja határozni a helyes választ. Ezen felül lehetnek *összetett attribútumaink* is, olyan tulajdonságok, amik rendelkeznek további tulajdonságokkal (Egy írónak lehet írói álneve, illetve a rendes, anyakönyvi neve is)

Nem minden egyednek van önmagában értelme. Lehet, hogy nem létezik olyan adat, amely önmagában meghatározza az entitást, más szóval nincs kulcsa. Ezeket hívjuk *gyenge egyednek*, jelölésük egy duplavonalas téglalap. Ilyenek esetén lennie kell a gyenge egyed és egy hozzá kapcsolható nem gyenge egyed között egy *meghatározó kapcsolatnak*. Ennek jele az összekapcsoló vonalon lévő duplavonalas rombusz, illetve egy nyíl a vonal végén, ami a nem gyenge entitásra mutat. Egy könyvnek vannak fejezetei, azoknak viszont önmagukban nincs értelmük, mert a könyv részei és külön nincs értelmük.

1.1. ábra – E–K diagramra egy példa

Végül, habár nem olyan sokszor van rá szükség, léteznek *specializáló kapcsolatok* is. Ezeknek a szerepük a hierarchia jelölése egyedek között. Jele egy háromszög a vonalon, aminek a csúcsa a főtípus felé mutat. Példa: Egy könyve a főtípus, annak van írója, oldalszáma. Egy kisebb csoport ezen belül lehet egy tankönyv, ami az előbb említett attribútumok mellett rendelkezik saját, egyedi tulajdonsággal, például szómagyarázattal, feladatokkal, de ugyanúgy könyv.

2. HASZNÁLT ESZKÖZÖK

Most, hogy már ismerjük a téma hátterét, térjünk rá pontosan milyen eszközökre támaszkodtam a program elkészítéséhez.

2.1. Python

A személyes preferenciámat leszámítva, a Python-t egyszerűsége (egyik fő előnye az, hogy az angol nyelvre épül és ezért könnyen értelmezhető) és sokoldalúsága miatt választottam. Mivel nem voltam benne eleinte biztos, milyen eszközökre lesz szükségem, így azt is figyelembe kellett vennem, hogy olyan programozási nyelvet válasszak, ahol nem fordul elő, hogy egy, a témához szükséges elemet a választott nyelv nem támogat.

Rengeteg különböző területre kiterjedt mára a Python. Legyen szó chatbotok és AI programok készítéséről, grafikus felületek létrehozásáról, vagy képfeldolgozásról, ezek mindegyikét támogatja. Ezt programcsomagok, modulok és függvény könyvtárak formájában érhetjük el. Ezeket legtöbb esetben csak telepíteni kell, aztán importálni és készen is vagyunk, csak nagyobb csomagok esetén lehet bonyolultabb a folyamat. Egyetlen hátránya ezeknek, hogy egy részük nem Python-ban van leprogramozva, hanem például C vagy C++-ban és nem lehet őket egyszerűen átírni.

Azt kell még tudnunk, hogy ez egy interpretált nyelv, azaz nincs szükség fordítóprogramra, viszont ezért cserébe a futásidő lassabb lehet a fordított nyelvekhez képest. Objektumorientált programozásra lett kitalálva, de nincs megszabva, hogy csak így lehessen kódolni benne. Pár példa más, támogatott programozási paradigmára: Procedurális programozás, funkcionális programozás, Aszinkron/konkurens programozás. Ezeket akár keverhetjük is, hogy elérjük az általunk kitűzött célt.

Összegezve, ez egy igen rugalmas, egyszerűen tanulható és használható programozási nyelv, ami számomra tökéletes volt a szakdolgozatomhoz.

2.2. OpenCV

Az *OpenCV* (Open Source Computer Vision Library) egy nyílt forráskódú könyvtár, ami magába foglal több száz számítógépes látásalgoritmust [\[4\]](#). Eredetileg C-ben írták meg, de később áttértek C++ nyelvre. Ezt a függvénykönyvtárat mind Java, mind Python környezetben tudjuk használni, nagyjából ugyan olyan módon, de vannak minimális eltérések a nyelvek sajátosságai miatt. Én most az utóbbit választottam.

A képek OpenCV-ben képmátrixként, egy, kettő vagy több dimenziós tömbként vannak reprezentálva. A (0,0) koordinátájú pont a bal felső sarok, első szám az adott pont x (vízszintes) tengelyen lévő koordinátája, második az y (függőleges) tengelyé. Mindegyik képpont rendelkezik *intenzitással*. Ha a kép szürke árnyalatos, akkor ez egy szám 0 és 255 között, ahol 0 a fekete, 255 a fehér. Amennyiben színes képről beszélünk, akkor mindegyik színcsatornának saját intenzitása van kék, zöld, piros sorrendben, hasonló értékek között. Minél nagyobb az érték, annál világosabb a szín.

Egy számomra fontos funkció, a *szegmentálás*. Ez a kép részekre bontása, egy objektumot alkotó képpontok meghatározására szolgáló folyamat [\[1\]](#). Ezt több szempont szerint el lehet végezni: egy területen lévő hasonló színek szerint, vagy amit én is használtam, képen látható élek szerint, de egyéb tulajdonságokat használva is lehetőség van a végrehajtásra. Ezek a részek alapján aztán további műveleteket lehet végezni, de egyes esetekben ehhez nem elég az OpenCV.

2.3. NumPy

A *NumPy* a Python tudományos számítsa technikai alapsomagja [\[5\]](#). Egy nyílt forráskódú, ingyenes és egyszerűen használható programcsomag, amit segít a bonyolultabb számítások és tömboperációk gyorsabb elvégzésében.

Amennyiben OpenCV-t használunk, előbb-utóbb szükségünk lesz NumPy-ra is. Ez azért van, mert a képmátrixokon végzett műveleteket elvégzését megkönnyíti, illetve javítja az időigényüket, mert C-ben van megírva, ami gyorsabb a natív Python-hoz képes. Például használatával nem kell kézzel maszkokat, egyfajta mátrixot a képműveletekhez, kézzel megírni, hanem elég, ha megadjuk a mátrix dimenzióit és generál nekünk egyet.

Ezen felül több képfeldolgozási operáció a csomag része, például élsimítás, konvolúció, Fourier-transzformáció.

2.4. PyTesseract

A *PyTesseract* egy optikai karakterfelismerő (OCR) eszköz Python-hoz. Azaz, a fő szerepe, hogy felismerje és „leolvassa” a szöveget a vizsgált képről [\[6\]](#).

Maga a *PyTesseract* az eredeti, Google által fejlesztett, Tesseract karakter felismerőnek egy csomagoló osztálya, ami lehetővé teszi, hogy a Python nyelvvel kompatibilis legyen. Használatával képesek vagyunk képekből szövegeket kinyerni, amennyiben a támogatott képtípusok egyike (jpeg, png, gif stb.).

Én arra használtam, hogy a diagram elemeiből kiolvassam az egyedek és a kapcsolatok neveit, illetve az attribútumokat, hogy később hozzá tudjam adni a végeredményben előállított vektorgrafikus képhez.

A karakterfelismerés pontossága több tényezőtől is függ, mint például a kép minősége, felbontása, a szöveg és a háttér kontrasztbéli különbsége, de a legfontosabb tényező maga a kézírás olvashatósága. Mivel az íráskép emberenként változó, a karakterfelismerés pontossága sem konstans.

A [4.2. fejezetben](#) fogom tovább tárgyalni a szövegkeresés és az annak általam használt implementációját.

2.5. PyQt6

A *Qt* maga, egy gyűjtemény, ami számos C++ keresztplatform alapú könyvtárat foglal magába. Használatával képesek vagyunk mobil és számítógépes alkalmazásokhoz vizuális felületet készíteni, illetve elérni más, külső elemeket hozzá: helymeghatározás, multimédia, NFC, Bluetooth, Chromium alapú webböngészők [\[7\]](#).

A *PyQt6* egy kötetkészlet, aminek a segítségével a Qt v6-nak (6. verzió) az elemei Pythonban is tudjuk használni. Ezáltal lehetővé teszi, hogy a Python is működjön alternatívaként C++ mellett az alkalmazás vizuális felületének készítésére, akár iOS vagy Android rendszerekhez is.

A GUI részt a programomhoz *PyQt6* segítségével készítettem, mert flexibilis és egyszerű. Van grafikus felület is hozzá, a *Qt Designer*, de azt most nem éreztem

szükségesnek, hiszen nem használtam animációkat vagy külső elemeket, ezért az elemek csak a kódban vannak definiálva, a kód futtatása során lesznek legenerálva.

A grafikus felület felépítését, különböző részeit, azok szerepét és használatukat, egy későbbi fejezetben fogom részletesebben tárgyalni.

2.6. Drawio

A *Drawio* egy alkalmazás, ami leegyszerűsíti a diagramok készítését, szerkesztését. Elérhető mind webes felület (draw.io), mint letölthető alkalmazás formájában is.

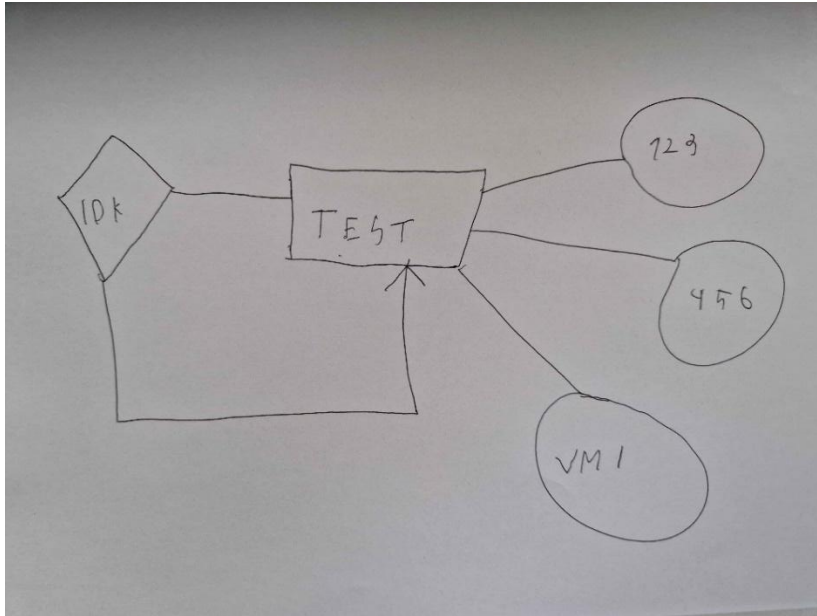
A vektorgrafikus képeket, amik a program sikeres lefutása alatt keletkeznek, magukban nem lehet megnyitni. Ezt oldja meg a Drawio, ami képes ezeknek a fájloknak a kezelésére. Ez eredmények `.drawio` kiterjedéssel rendelkeznek, hogy gond nélkül képes legyen a program vagy a webfelület feldolgozni, de igazából ezek `.xml` fájlok és annak struktúráját, szintaxisát követik.

Több lehetőség is rendelkezésre állt a vektorképek megtekintéséhez, az eredmény szerkeszthetőségének tesztelésére (például: Dia Diagram Editor), de mivel Drawio-t már ismertem, ezért ezt választottam.

3. DIAGRAM ELEMEEK FELISMERÉSE ÉS XML GENERÁLÁS

Ebben a fejezetben ismertetem a program azon elemeit, amelyek elvégzik a diagram előkészítést, leolvassák róla az adatokat, és azokból létrehozzák a céleredmény vázát. Mivel az alkalmazást a Python *OOP* (Objektum Orientált Programozás) szabvány szerint készítettem, függvényekre, illetve osztályokra osztódik fel a kódom.

A [3.1. ábrán](#) fogok szemléltetni a folyamatot, annak változásait láthatjuk a fejezet során az ábrákon, illetve néhány kódrészletet, amik elvégzik az egyes lépéseket, vagy segítenek azokban.

3.1. ábra – kézzel rajzolt E - K teszt diagram

3.1. Elemek és kapcsolatok osztályszintű leírása

A diagram elemeit két részre osztottam fel, az alapján, hogy milyen módszert használtam a felismerésükre, geometriai síkidomok és vonalak, amelyek összekapcsolják azokat egymással. Hogy egyszerűbben tudjam kezelni az kinyert adatokat és tudjam őket külön-külön, egyesével feldolgozni, készítettem ezekhez két osztályt, *Element* és *Line* néven. Ezeket a [3.1.](#) és [3.2.](#) kódrészleten láthatjuk

```

class Element:
    def __init__(self, id, x, y, width, height, shape, text="",
underlined=False, double=False):
        self._id = id
        self._x = x
        self._y = y
        self._width = width
        self._height = height
        self._shape = shape
        self._text = text
        self._underlined = underlined
        self._double = double

    def get_id(self):
        return self._id

    def set_id(self, value):
        self._id = value
    
```

3.1. kódrészlet – Element osztály adattagjai, getterre, setterre egy példa

Az Element osztály reprezentálja az alakzatokat, mint a háromszög, a négyzet vagy a kör. Az *id* adattag azonosítja az egyes elemeket, a *x* és *y* tárolja az elem bal felső sarkának koordinátáit, és a *width* és *height* meghatározza a dimenzióit, végül pedig a *shape* meghatározza az alakzat formáját. Ezek kellene az alapl működéshez, ezen felül van még a *text*, ami a beleírt szöveg, az *underline*, hogy aláhúzott-e a szöveg vagy nem, és a *double*, ami azt jelzi, hogy dupla vonalas-e a kör vonala.

```
class Line:
    def __init__(self, id, x1, y1, x2, y2, connection1,
connection2, line_type, pointing_at=-1):
        self._id = id
        self._x1 = x1
        self._y1 = y1
        self._x2 = x2
        self._y2 = y2
        self._connection1 = connection1
        self._connection2 = connection2
        self._line_type = line_type
        self._pointing_at = pointing_at

    def get_id(self):
        return self._id

    def set_id(self, value):
        self._id = value
```

3.2. kódrészlet– Line osztály adattagjai, getterre, setterre egy példa

A Line osztály adattagjai: *id*, *x1*, *y1*, *x2*, *y2*, *connection1*, *connection2*, *line_type*, *pointing_at*. Az a koordináta párok, *x1* és *y1*, valamint *x2* és *y2*, a vonal két végpontját tárolják. A *connection1* és *connection2* egy-egy id-t tárol, elnevezés szerint annak az elemnek az azonosítóját, ami ahhoz a végponthoz legközelebb van. A *line_type* lehet Line (egyszerű vonal), *Arrow* (nyíl), vagy *Connector* (olyan vonal, ami más vonalakat köt össze). Ha a típus nyíl, akkor a *pointing_at* annak az elemnek az id értékét tárolja, amire mutat a nyíl, különben -1. Minden adattag rendelkezik *getter*rel és *setter*rel, hogy könnyen el lehessen érni őket, illetve *konstruktor*al, hogy lehessen őket példányosítani.

3.2. Előfeldolgozás

Mielőtt elkezdődhetne a képfelismerés, elő kell készíteni a képet, hogy a folyamat gond nélkül végbe menjen és a diagram elemeit helyesen felismerhessük.

3.2.1. Képek előkészítése

Első lépésként átkonvertáltam a képet színes formátumból szürkeárnyaltosba, hogy a színekkel ne keljen foglalkozni, majd ezt követően meghatároztam a kép átlag intenzitását. Ehhez viszonyítva, felállítottam egy küszöbértéket, amelyik pixel intenzitása ez alatt van fehérre, ami felette azt feketére színeztem.

Tesztelés során arra jutottam, hogy maga az átlagérték nem jó küszöbérték, ezért a program mindig egy 0.9-es szorzót alkalmaz rajta és az így számolt értéket használja. Így létrejön egy maszk, ahol a diagram elemei fehérrel, a háttér feketével jelenik meg.

Ami a maszkon fehér, illetve a fehér vonalak által bezárt területeket kitöltöm feketével az eredeti képen. Ez után morfológiai nyitást végzek, hogy eltávolítsam a kisebb zajokat és a vonalakat, amelyek összekötik az elemeket. A testek nem fognak eltűnni, mert a kitöltés miatt meg lettek vastagítva.

Az eredmény egy fekete-fehér kép lesz, amelyen csak az alakzatok szerepelnek. A [3.2. ábrán láthatjuk](#) ezt.

3.2. ábra – Kapcsolat mentes diagram

3.2.2. Hibajavítás

A [3.2. ábrán](#) láthatunk két hibát. A kép tetején egy nagyobb hamis kontúr, zaj szerepel. Ezzel nem kell egyelőre foglalkoznunk, ezt az eredeti ([3.1.ábra](#)) tetején is láthatjuk. Vagy a kép készítésekor jött létre, vagy a rajzlap hibája, nem fog lényegesen bezavarni a folyamatba, ameddig nem érintkezik a diagram elemeivel, de ha van rá lehetőség kerüljük

el az ilyeneket. A nagyobb hiba az, hogy egyes testek és vonalak összekötése is ki lett töltve és egy hamis alakzatot alkottak.

Észrevehetjük, hogy ez a hibás alakzat jelentősen nagyobb, mint társai. Ezt a tulajdonságot felhasználva meg tudjuk oldani a problémát.

A [3.3. kódrészlet](#), a méretbéli különbséget használva, elsőnek egy fix határértéket, majd később ez előző, helyesnek vélt elem méretét használva keres nagyobb eltéréseket. Ha ilyet talál, akkor azon belül elkezd keresni olyan kontúrokat, amik egy nem túl kicsi területet (azaz zajt) határoznak meg. Ezeknek a kivételével a vizsgált területet kitölti feketével, így csak a helyes elemek maradnak láthatóak és behelyezi az így javított területet a hibás helyére.

```
for contour in contours:

    area = cv2.contourArea(contour)

    if min_area < int(area) < max_area:
        cv2.drawContours(masked, [contour], -1, (255, 255, 255),
thickness=cv2.FILLED)
        x, y, w, h = cv2.boundingRect(contour)
        max_area = area * 3.2

    elif area > min_area:
        x, y, w, h = cv2.boundingRect(contour)

        roi = masked[y:y+h, x:x+w]

        avrg_for_inner = gray.mean() *0.97

        _, roi_thresh = cv2.threshold(roi, avrg_for_inner, 255,
cv2.THRESH_BINARY_INV)

        inside_contours, _ =
cv2.findContours(roi_thresh,cv2.RETR_TREE, cv2.CHAIN_APPROX_SIMPLE)

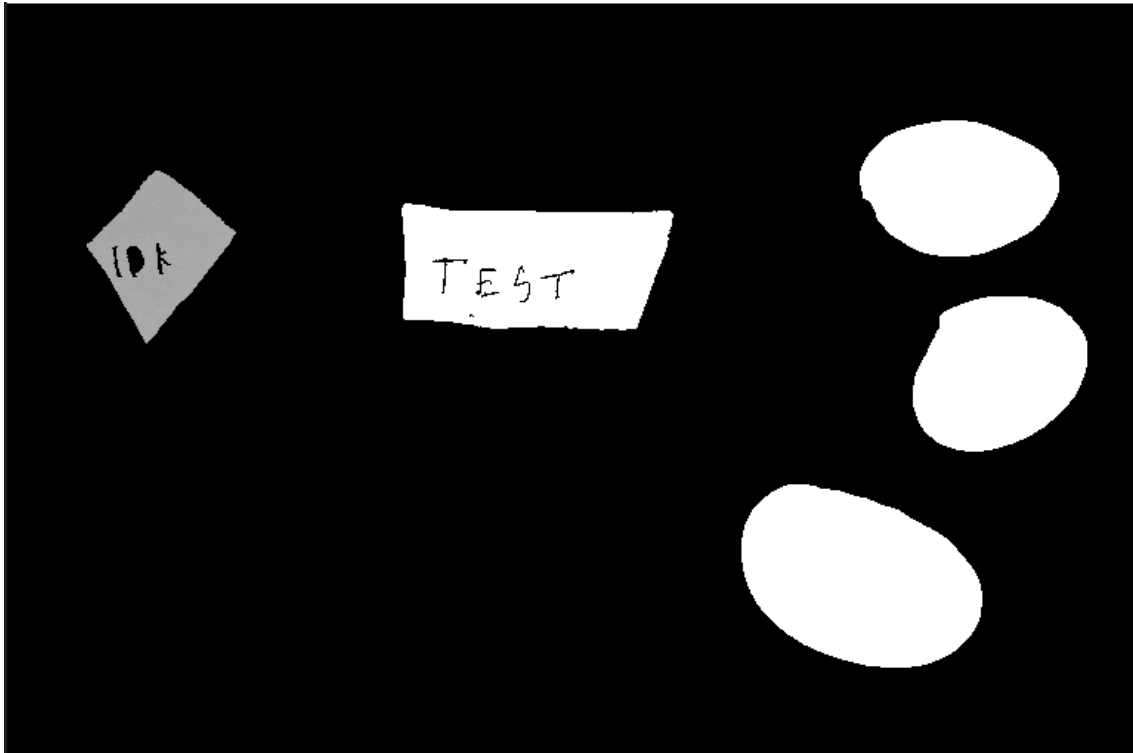
        for inside_contour in inside_contours:
            inside_area = cv2.contourArea(inside_contour)

            if 500 < inside_area < max_area:
                cv2.drawContours(roi, [inside_contour], -1, (255,
255, 255), thickness=cv2.FILLED)
            else:
                cv2.drawContours(roi, [inside_contour], -1, (0, 0,
0), thickness=cv2.FILLED)

        masked[y:y+h, x:x+w] = roi
```

3.3. kódrészlet – terület alapú hibajavítás

A [3.3. ábrán](#) láthatjuk az eredményt. Itt már csak a helyes elemek szerepelnek és még a zaj is eltűnt a kép tetejéről. Ezen már gond nélkül kereshetünk alakzatokat.

3.3. ábra – Hibajavított kép csak az alakzatokkal

3.3. Alakzatfelismerés

Az előző lépésben elkészített, zavaró elemektől mentes képen elsőnek elvégzek egy *Gauss-simítást*, hogy az alakzatok élei egyenletesek legyenek. Erre azért van szükség, mert a kézzel rajzolt alakzatokban lehetnek kiugró pixelek, és ez hibához vezethet az alakzatok felismerésében.

A [3.4. kódrészlet](#) használatával kategorizálom az alakzatokat. Egyesével végigmegyek a kontúrokon, ha a vizsgált terület mérete túl kicsi, akkor zajnak veszem, és kihagyom. Az *approxPolyDP* függvény az eredeti kontúrból készít egy pontsorozatot, ami közelíti az eredetit, de kevesebb pontból áll, ezáltal egyszerűbb rajta dolgozni és pontosabb eredményekhez vezet [\[8\]](#).

```
def determine_shape(self, image):  
    blurred = cv2.GaussianBlur(image, (5, 5), 0)  
    _, threshold = cv2.threshold(blurred, 127, 255, cv2.THRESH_BINARY)  
    contours, _ = cv2.findContours(threshold, cv2.RETR_TREE,  
    cv2.CHAIN_APPROX_SIMPLE)  
  
    shapes = []  
    id = 0  
  
    for contour in contours:  
        if cv2.contourArea(contour) < 300:
```

```

        continue

        approx = cv2.approxPolyDP(contour, 0.02 * cv2.arcLength(contour,
True), True)

        contour_points = contour.squeeze()
        side_lengths = []
        for i in range(len(contour_points)):
            p1 = contour_points[i]
            p2 = contour_points[(i + 1) % len(contour_points)]
            side_lengths.append(cv2.norm(p1 - p2))

        angles = []
        for i in range(len(approx)):
            p1 = approx[i - 2][0]
            p2 = approx[i - 1][0]
            p3 = approx[i][0]
            angle = self.angle_between(p1, p2, p3)
            angles.append(angle)

        x, y, w, h = cv2.boundingRect(contour)

        shape = "Ismeretlen"
        if len(approx) == 3:
            shape = "triangle;whiteSpace=wrap;html=1;"
        elif 5 >= len(approx) >= 4:

            if all(85 <= angle <= 95 for angle in angles[:4]):
                if abs(side_lengths[0] - side_lengths[2]) < 10 and
abs(side_lengths[1] - side_lengths[3]) < 10:
                    shape = "rounded=0;whiteSpace=wrap;html=1;"
                else:
                    shape = "rounded=0;whiteSpace=wrap;html=1;"
            elif len(angles) == 4 and abs(angles[0] - angles[2]) < 5 and
abs(angles[1] - angles[3]) < 5:
                shape = "rhombus;whiteSpace=wrap;html=1;"
            else:
                shape = "vmi4"
        elif len(approx) > 5:
            shape = "ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;"

        elem = self.Element(id, x, y, w, h, shape, "")
        shapes.append(elem)
        id += 1

    return image, shapes

```

3.4. kódrészlet – Alakzatok felismerése és kategorizálása

Ezt használva elsőnek Euklideszi távolságot ([3.1. képlet](#)) számítok a szomszédos pontok között, ezáltal megkapom az oldalak hosszait, majd kiszámítom az összes szöveget is.

$$\sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$$

3.1. képlet - Euklideszi távolság képlete

Ezen információk alapján már csak be kell kategorizálni, hogy a vizsgált elem milyen alakzat. Ha három oldalt talál a program, akkor háromszög, több dolga nincs. Ha az oldalszám négy vagy öt (a zajszűrés sem képes tökéletesen kiszűrni mindent, ez egy minimális hibahatár), akkor meg kell vizsgálni, hogy rombusz vagy négyzet. Ha a szögek közel vannak derékszöghöz, akkor négyzetnek nyilvánítja. Amennyiben ez nem teljesül, megnézi, hogy az egymással szemben lévő szögek megegyeznek-e, ha igen, akkor feljegyezi, hogy rombusz. Amennyiben egyik kritérium sem teljesült, akkor kap egy ideiglenes címkét, és később más módon határozza meg, a típusát. Amennyiben ötnél több oldala van, akkor ellipszisnek számítja.

Végül létrehoz egy új Element osztályú egyedet, abban eltárolja az alakzat típusát, x és y koordinátáit, szélességét, magasságát. Ezt hozzáadja egy tömbhöz, hogy lehessen később vele dolgozni.

3.3.1. Hibaellenőrzés

Habár szerkezetileg később következik, logikailag ehhez a részhez tartozik még a hibás alakzat felismerése és javítása is.

A tesztek folyamán megfigyeltem, hogy a négyzet és a rombusz felismerése és megkülönböztetése problémát okozhat egyes, szélsőséges esetekben. Habár ritka, de ez a kézi rajzokból adódó hibák miatt előfordulhat. Erre azt a megoldás találtam, hogy miután a kapcsolatok is ki lettek következtetve, ezek alapján határozom meg az alakzat típusát.

Végigiterálok az alakzatokat tartalmazó tömbön, és ha az éppen vizsgált elem *shape* adattagja az ideiglenes címkét viseli, akkor megnézem a hozzá kapcsolt elemek típusát. Például, ha a vizsgált elem rombuszhoz kapcsolódik, az már nem lehet rombusz, hasonlóan négyzet esetében is, de háromszög is csak négyzethez kapcsolódhat. Így az ismeretlen elemek nem fognak problémát okozni és valószínűleg megfelelően be lesznek csoportosítva.

3.4. Kapcsolatok keresése

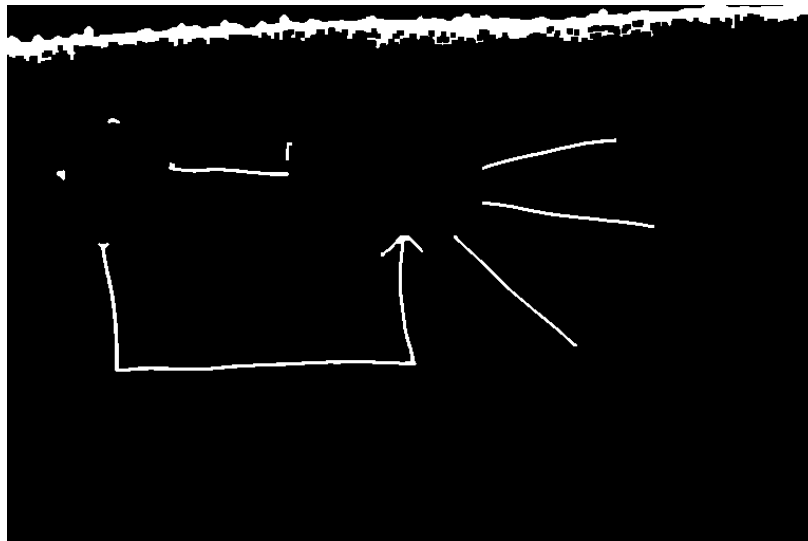
Miután az alakzatokon végzett folyamatok befejeződtek, következik az ezeket összekapcsoló vonalak feldolgozása. Ehhez szükség lesz az alakzatokból kinyert adatokra is, ezért lett ilyen sorrendben megvalósítva a megoldás.

3.4.1. Elemek eltávolítás és képtisztítás

Mivel a testek is vonalakból állnak, és bezavarnának a helyes elemek érzékelésébe, elsőnek eltávolítom őket. Az előző megtalált elemek koordinátait, szélességüket és magasságukat használva, az eredeti kép ezen területeit kivágom és fehér színnel helyettesítem. Ezt követően az egész képen, az eredeti intenzitási átlagot határértékként használva mindent feketére vagy fehérre állítok.

Emellett a képen előfordulhatnak hibás pixelek, sötét foltok miatt keletkezett kontúrok, vagy az alakzatok eltávolítása során megmaradt apró pontok. Ezek eltávolítására elsőnek *adaptív küszöbölést* végzek. Minden pixelre ki lesz számolva egy lokális küszöbérték a környezete alapján. Mivel a Gauss féle módszert használtam, a vizsgált pixeltől való távolság is számít az érték meghatározásában. Ha a kiszámított érték meghaladja a küszöbértéket fekete lesz, ha nem akkor fehér.

Ez nem tüntet el minden zajt, ezért még elvégzek egy *morfológia zárást*, aminek a célja, hogy a kisebb pontokat a fehér területeken belül eltüntesse, majd egy *morfológiai nyitást*, ami pedig a kis méretű fehér pontok eltüntetésére szolgál. A [3.4. ábrán](#) láthatjuk az eredményt.

3.4. ábra – Kép a testek eltávolítása után

Ideális esetben csak a vonalak maradnak meg nekünk a műveletek elvégzése után, azonban maradhatnak hibák rajta. Jelen esetben ez az eredeti kép készítésekor keletkezett sötét folt miatt van, mint azt láthatjuk a [3.1. ábrán](#) is. Habár ez a hiba nem fog bezavarni

a folyamatba, a kiindulási kép tisztasága nagyban megnöveli a sikeres diagram digitalizálásának esélyét.

3.4.2. Vonalak keresése

Az előző lépés eredményeként keletkezett képen, mivel ideális esetben csak az alakzatokat összekötő vonalakat tartalmazza, gond nélkül futtatható a vonalkereső algoritmus. Ehhez *Hough transzformációt* használtam, a [3.5. kódrészleten](#) látható a konkrét megvalósítás.

```
def find_lines(self, image, shapes):

    lines = cv2.HoughLinesP(
        image,
        rho=1,
        theta=np.pi / 180,
        threshold=10,
        minLineLength=5,
        maxLineGap=5
    )

    lines_data = []
    id = len(shapes)

    if lines is not None:
        for line in lines:
            x1, y1, x2, y2 = line[0]
            a_line = self.Line(id, x1, y1, x2, y2, 0, 0, "Line")
            lines_data.append(a_line)
            id += 1

    merged_lines = self.merge_lines(lines_data, len(shapes), 5, 15)

    return merged_lines
```

3.5. kódrészlet – Vonalkereső függvény

A Hough transzformáció egy olyan algoritmus, aminek a segítségével egyenes vonalakat lehet keresni bináris (fekete-fehér) képeken [\[9\]](#). Ennek be lehet állítani többek között a detektált vonalak minimális hosszát, az értéket, hogy mekkora távolság esetén számolunk elemeket egy vonalnak, illetve, hogy hány „szavazat” kell az érzékelt elem elfogadásához. Több különböző kép tesztelése után az ideális paraméterezés az lett, hogy 5-5 pixel volt az első kettő érték és 10 szavazatra legyen szükség.

Miután ez az algoritmus lefutott, mindegyik érzékelt vonalhoz létrehozok egy *Line* osztályú objektumot. Ennek a pontos leírása [3.1. fejezetben](#) található.

A tesztelés folyamán az látszódott, hogy az egyenesek nem minden esetben lettek egyben érzékelve, sokszor szétestek kisebb töredékekre. Erre megoldásként készítettem egy függvényt, ami egyesíti azokat a vonalakat, amelyeknek a végpontjai kellően közel vannak egymáshoz, illetve a szögük hasonló. Miután a függvény lefutott, kaptam egy listát az összes vonalról és ezzel dolgoztam tovább.

3.4.3. Vonalak elemekhez kapcsolása

Így, hogy a vonalak adatait ismerem, már csak azt kell tudnom, hogy melyik alakzathoz csatlakoznak. Ennek meghatározására euklideszi távolságot számoltam az adott végpont és a testek pixelei között.

Beállítottam egy minimális távolságot, majd amennyiben találtam ennél kisebbet, ezt felülírtam és elmentettem az azonosítóját a testnek, amelyhez az érték tartozott. Ha nem volt olyan érték, ami kisebb volt, mint a határérték, akkor az elmentett azonosító ahhoz a végponthoz -1 lett.

3.4.4. Validáció

Habár az előző lépésekben próbálkoztam megoldani, hogy hibás kapcsolatok, töredék vonalak, hamis kontúrok ne zavarjanak be a programnak, így is volt esély hibás kapcsolatok érzékelésére. Ennek megoldására egy validációs folyamat fut le, aminek feladata, hogy kiszűrje a hibák nagyját. A [3.6. kódrészleten](#) látható ennek egy része.

```
for line in lines:
    valid = True
    c1, c2 = line.get_connection1(), line.get_connection2()

    if c1 == c2:
        valid = False
        continue

    if c1 >= 0 and c2 >= 0 and shapes[c1].get_shape() ==
    shapes[c2].get_shape():
        shape = shapes[c1].get_shape()
        if shape not in ["ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;", "vml4",
        "Ismeretlen"]:
            valid = False

    for vonal in valid_lines:
        con1, con2 = vonal.get_connection1(),
        vonal.get_connection2()
```



```

        if (c1 == con1 and c2 == con2) or (c1 == con2 and c2==con1):
            current_length = ((line.get_x2() - line.get_x1()) ** 2 +
                               (line.get_y2() - line.get_y1()) ** 2) ** 0.5
            existing_length = ((vonal.get_x2() - vonal.get_x1()) **
                               2 + (vonal.get_y2() - vonal.get_y1()) ** 2) ** 0.5

            if current_length > existing_length:
                valid_lines.remove(vonal)
                valid = True
            else:
                valid = False

    if valid:
        valid_lines.append(line)

```

3.6. kórrészlet – Validáció első lépése

Az első ilyen hiba a rövid töredékvonalakból ered, aminek mind a két végpontja ugyanahhoz a testhez lesz azonosítva. Ez nem megengedett, szóval az ilyen vonalakat félrerakom.

Háromszögek, rombuszok és négyzetek nem kapcsolódhatnak velük megegyező elemhez az E-K diagram szabályai szerint, szóval, ha erre találok példát, azt is hibásnak veszem.

Ha az előző két feltétel mellett szerepelnek olyan vonalak a tömbben, amelyek ugyanazt a két elemet kötik össze, akkor csak a hosszabbat tartom meg és a másikat elvetem. Ez a hiba legtöbb esetben a vonalak töredékes érzékelése miatt lehetséges, habár a [3.4.2. fejezetben](#) említett egyesítő eljárás segít, nem minden esetben tünteti el az összeset.

Említettem azt, hogy ugyanolyan alakzatok nem lehetnek összekötve. Erre egy kivétel van, az ellipszis, de az sem minden esetben. Egy ellipszis, azaz attribútum, lehet összetett, azaz rendelkezhet saját attribútumokkal, erre példa a 1.1. ábrán látható. Viszont nem fogadható el egyszerűen két ellipszis kapcsolata sem, hiszen egy kisebb kontúr hiba, vagy egy alakzathoz megmaradt töredék miatt lehet hamis kapcsolatot talál a program. Ennek megoldására csak akkor fogadok el vonalat két attribútum között, ha csak egyikük van más típusú alakzathoz kapcsolva, hiszen egy összetett attribútum saját tulajdonságai nem lehetnek csak ahhoz kapcsolva. Minden más azt jelentené, hogy ez egy hiba. [A 3.7. kódrészlet](#) ennek a megvalósítása.

```

for line in valid_lines:
    weak1, weak2 = True, True
    c1, c2 = line.get_connection1(), line.get_connection2()

```

```

        if c1 >= 0 and c2 >= 0 and shapes[c1].get_shape() ==
"ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;" and shapes[c2].get_shape() ==
"ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;":
            for vonal in valid_lines:

                if vonal.get_connection1() == c1 or
vonal.get_connection2() == c1:
                    if vonal.get_connection1() >= 0 and
vonal.get_connection2() >= 0:
                        if shapes[vonal.get_connection1()].get_shape()
!= "ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;" or \
                            shapes[vonal.get_connection2()].get_shape() !=
"ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;":
                            weak1 = False

                        if vonal.get_connection1() == c2 or
vonal.get_connection2() == c2:
                            if vonal.get_connection1() >= 0 and
vonal.get_connection2() >= 0:
                                if shapes[vonal.get_connection1()].get_shape()
!= "ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;" or \
                                    shapes[vonal.get_connection2()].get_shape() !=
"ellipse;whiteSpace=wrap;html=1;":
                                    weak2 = False

                    if weak1 or weak2:
                        true_valid_lines.append(line)

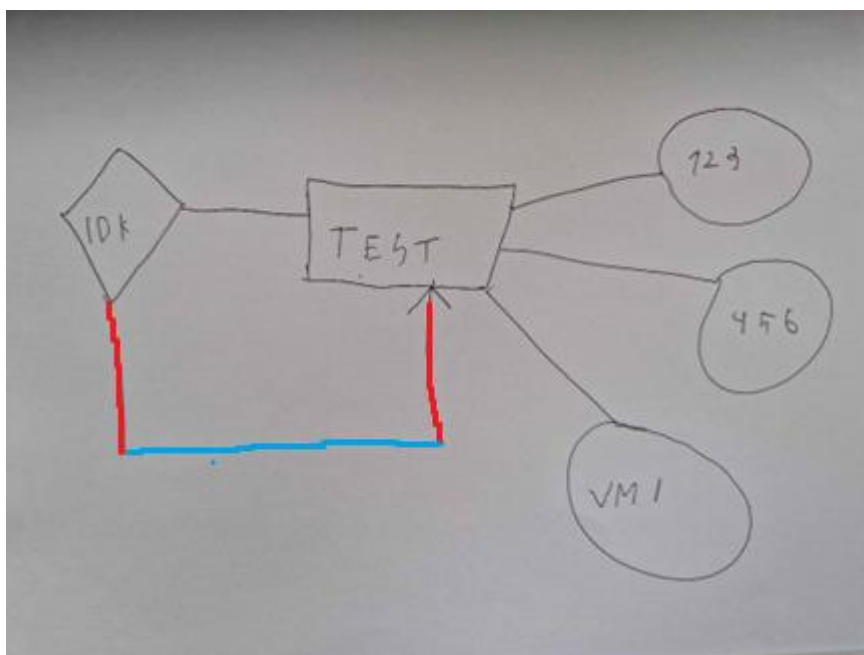
```

3.7. kódrészlet – Validáció második része

3.4.5. Komplex vonalak

Azokat a vonalakat definiálom komplexnek, amelyeknek az egyik végpontja nem alakzatokhoz van csatolva, hanem egy másik vonalhoz. Erre akkor lehet például szükség, amikor egy kapcsolat visszamutat önmagára az alakzatra.

A [3.7. ábrán](#) pirossal jelölt vonalakat a program gond nélkül megtalálja és a validáció át is engedi, viszont a kéket megfogja. A piros vonalak egy-egy végpontja csatlakozik egy alakzathoz, a másik viszont nem, így annak a kapcsolatnak az értéke -1 értékkel rendelkezik. Ezt a tulajdonságot felhasználva keresek elsőnek egy ilyen vonalat, aztán hozzá egy másikat, és elmentem azokat végpont koordinátákat, amelyek a -1 értékkel rendelkeznek.

3.7. ábra - komplex vonal

Ez nem minden esetben megfelelő vizont. Ezen a példán csak két ilyen vonal van, de ha négy lenne, akkor lehet rossz párosítást használna a program. Ennek megoldására megnézem, hogy a két pont kapcsolata átmenne-e egy teszten, és ha igen akkor keresek másik párt az első koordinátának.

Ha van megfelelő párosom, akkor megnézem vannak-e köztük olyan vonalak, amelynek a végpontjai a két koordináta körül vannak. Ha több ilyet találok, vagy külön-külön vonalat találok, akkor elkezdtem ezeket a vonalakat összekötni, amíg létre nem jön egy olyan, amelynek mindkét vége megfelelő. Az így elkészített kapcsolatnak létre hozok egy új *Line* osztályú egyedet, „Connector” típussal, hozzáadom a validált egyenesek listájához és frissítem a régebbi vonalakat végpontjait, amelyeket összeköt az új.

3.4.6. Nyilak definiálása

Nyilak a vonalak végén lehetnek, kapcsolatok esetén és az elemek hierarchiájának meghatározásához van rájuk szükség.

Azt a tulajdonságot használtam fel elsőnek, hogy nyíl csak annak a vonalnak a végén lehet, amelynek az egyik végpontja rombuszhoz csatlakozik és csakis a másik végpontnál lehet nyíl, azaz annál, amelyik nem a rombuszhoz kapcsolódik.

Gondot csak az okozhat, ha a talált vonal nem közvetlenül egy másik elemhez kapcsolódik, hanem egy másik vonalhoz. Ez esetben egy útkereső algoritmust indítottam, amely a kapcsolatokon végig haladva addig megy, amíg el nem éri a megfelelő végpontot, amelynél nyíl lehet.

A keresési pont meghatározása után keresek vonalakat, amelyek a nyíl fejét alkotják ez a pont körül és elmentem őket. Kiszámolva a szögek különbségét az eredeti egyenes és a nyílhegy feltételezett részei között, ha ez 25 és 75 között van, akkor elfogadom, mint nyílhegy és az eredeti egyenes típusát átállítom „*Arrow*”-ra.

Előfordult egyes esetekben, hogy a vonaltöredezés miatt, a végpont nem pont az alakzat mellett volt és ezáltal a nyíl részeit nem találta meg, mert túl messze voltak. Ennek megoldására megnéztem a vizsgált pont és a hozzá tartozó test távolságát és ha elég nagy, akkor kerestem közöttük olyan vonalakat, amelyek a nyilat alkotják. Ha találtam ilyet, akkor ugyanúgy „*Arrow*”-ra állítom a típust.

4. VIZUÁLIS FELÜLET ÉS SZÖVEGFELISMERÉS

Az előző fejezetben tárgyalt folyamatok során megszerzett információk alapján már le lehetne generálni a diagramot vektorgrafikus formában. Ennek ellenére, hogy ez egyrészt egyszerűbb legyen, illetve egyes lépések biztosan jó eredmény adjanak, még szükség van néhány lépésre. Ebben a részben ezeket fogom ismertetni.

4.1 Vizuális felület generálása.

Az alkalmazás használatához szükség van egy vizuális felületre, hogy átláthatóbb, illetve felhasználóbarát legyen az egész. Lényegében ezt két részre lehet osztani: a főablak és egy másodlagos, úgymond szerkesztőablak. Mind a kettő *PyQT6* használatával lett készítve, tehát a kódban hasonlóan vannak létrehozva.

A főablak a *QVBoxLayout* elrendezést használja, amelyet úgy kell elképzelni, mint ha dobozokat helyeznénk egymásra vertikálisan. Így az elemek a színtérhez adástól függően, egymás alatt jelennek meg. A [4.1. kódrészleten](#) láthatjuk ennek a létrehozására szolgáló függvényt. A címsor és a szöveges rész alatt van két gomb, ezek megnyomására lefut egy-egy előre definiált funkció, a fájlfeltöltés és a képkonverzió.

```
def __init__(self):
    super().__init__()

    self.setWindowTitle("E-K to Drawio")
    self.setFixedSize(600, 500)
    self.uploaded_file_path = None # Feltöltött fájl nyomon követése

    # Fő elrendezés
    layout = QVBoxLayout()
    layout.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignTop)

    # Cím középen
    title_label = QLabel("Tippek pontos eredményhez:")
    title_label.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignHCenter)
    title_label.setStyleSheet("font-size: 24px; font-weight: bold;")

    # Tippek balra
    left_text_label = QLabel(
        "Tippek...."
    )
    left_text_label.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignLeft)
    left_text_label.setStyleSheet("font-size: 14px;")

    # Fájlfeltöltő gomb
    upload_button = QPushButton("Fájl feltöltése")
    upload_button.clicked.connect(self.upload_file)

    # Feltöltött fájl nevét mutató címke
    self.file_label = QLabel("Nincs feltöltött fájl")
    self.file_label.setAlignment(Qt.AlignmentFlag.AlignLeft)

    # Konvertálás gomb
    convert_button = QPushButton("Konvertálás")
    convert_button.clicked.connect(self.process_file)

    # Elemek hozzáadása az elrendezéshez
    layout.addWidget(title_label) # Cím
    layout.addWidget(left_text_label) # Bal oldali szöveg (szabályok)
    layout.addWidget(upload_button) # Fájlfeltöltő gomb
    layout.addWidget(self.file_label) # Feltöltött fájl neve
    layout.addWidget(convert_button) # Konvertálás gomb

    # Beállítjuk az elrendezést az ablakra
    self.setLayout(layout)
```

4.1. kódrészlet – A fő ablak kódja

Az általam szerkesztő ablaknak nevezett rész akkor jelenik meg, ha elindult a konverziós folyamat. Ezen tudunk különböző opciókat kiválasztani a folyamat utolsó részének, a szövegkeresésnek futása alatt.

4.2. Szövegkeresés

A szövegek felismerésére és kinyerésére a *Pytesseract*-ot használtam. Mivel a kézzel írt szöveg eltér minden embernél, az eredmények sikeressége inkonzisztens volt. Akadt olyan szöveg, amit tökéletesen felismert, másokat hibásan vagy egyáltalán nem volt képes felismerni. A [4.2. kódrészlet](#) tartalmazza az általam implementált megoldást.

```

def find_text(self, shapes_list, gray):
    for elem in shapes_list:
        x, y, width, height = elem.get_x(), elem.get_y(), elem.get_width(),
        elem.get_height()

        x1 = max(0, x + 2)
        y1 = max(0, y + 2)
        x2 = min(gray.shape[1], x + width - 2)
        y2 = min(gray.shape[0], y + height - 2)

        roi = gray[y1:y2, x1:x2]
        roi = cv2.resize(roi, (0, 0), fx=2.0, fy=2.0)

        sharpening_kernel = np.array([[0, -1, 0],
                                       [-1, 5, -1],
                                       [0, -1, 0]])

        sharp = cv2.filter2D(roi, -1, sharpening_kernel)

        text = pytess.image_to_string(sharp)
        clean_text = text.replace("\n", " ").replace("\r", " ")
        dialog = TextEditDialog(roi, clean_text)
        result = dialog.exec()

        if result == QDialog.DialogCode.Accepted:
            clean_text = dialog.get_text()
            underlined = dialog.get_underlined()
            double = dialog.get_double()

        elem.set_text(clean_text)
        elem.set_underlined(underlined)
        elem.set_double(double)

```

4.2. kódrészlet – Szövegkereső függvény

Mivel tudom, hogy írás csak az alakzatokban lehet, így végig iterálok az ezek adatait tároló tömbön és a területi információk alapján kivágok egy részt az eredeti képből. Hogy pontosabb legyen az eredmény, élesítem a képet, majd meghívom az OCR (Optical Character Recognition) függvényt. Miután ez lefut, az alkalmazás megjeleníti a szerkesztőablakot.

Hogy a felhasználó tudja melyik elem feldolgozása folyik éppen, megjelenítem az eredeti kép ezen részét. Alatta látható az OCR által talált szöveg. Amennyiben ezt szerkeszteni akarja a felhasználó, egyszerűen csak át kell írni. Az „OK” gomb megnyomására a szöveg hozzáadódik az éppen vizsgált elemhez, azon belül is a *text* adattaghoz. A kód az itt tárolt adatokat fogja felhasználni a vektorgrafikus kép generálásakor.

4.3. Gyenge elemek és kulcsok.

Az [1.2.1. fejezetben](#), amikor ismertettem az E – K diagram elemeit, említettem a kulcsokat, illetve a gyenge egyedeket. Ezeknek a beállítását a szerkesztőablakon keresztül lehet elvégezni a konverziós folyamat futása alatt. Erre az alkalmazás automatikusan nem képes.

A kulcsok megtalálásához a szöveg sikeres érzékelése szükséges, illetve felismerni, hogy alá van-e húzva az adott rész. Az első nem minden esetben sikerült, a második pedig egyszer sem, ezért a felhasználónak kell beállítani.

A gyenge elemeket vizuálisan a dupla körvonal jelöli. Ennek a tulajdonságnak a megtalálását nem tudtam konzisztensen megoldani, ezért a kulcs tulajdonsághoz hasonlóan a felhasználó tudja beállítani majd a vizuális felületen.

4.4. XML fájl készítése

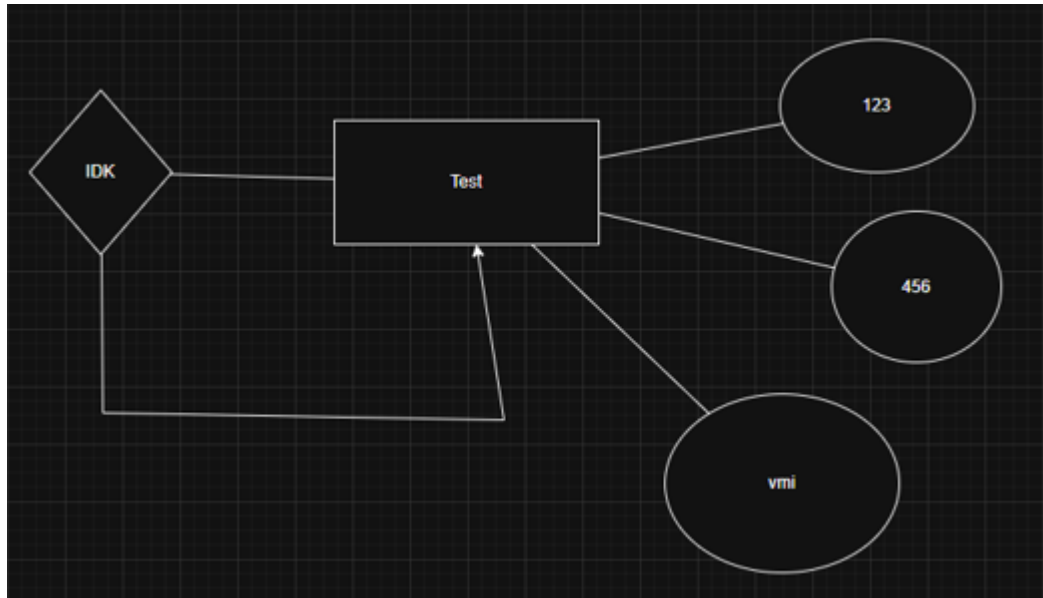
Ha a felhasználó végzett minden szerkesztéssel, az alkalmazás az összes eddig összegyűjtött információ alapján legenerálja a vektorgrafikus képet, amit ezt követően meg lehet nyitni *Drawio* segítségével. Ezek a fájlok lényegükben az XML struktúrát követik, szóval a *Python* beépített xml modulja tökéletes a létrehozásukhoz.

Első lépésként létrehozom az XML fejléct és a *mxfile* gyökérelemet, amely a fájl megnyitásához és az alkalmazás információk átadásához szükséges. Ezt követően létrehozom a színteret, amiben később elhelyezem a diagramot, és beállítom a paramétereit, majd elhelyezek két cellát. Ezeknek az a feladata, hogy a többi komponens elhelyezését segítsék, nem jelennek meg magukban.

Második lépésként végig megyek a tömbön, ami tartalmazza az alakzatokat. A kigyűjtött információk alapján mindegyiknek létrehozok egy cellát, és azon belül egy geometriai elemet. Ez megkapja a koordinátát, a szélesség és magasság értékeket, a benne lévő szöveget, valamint a test típusát. A szerkesztőfelületen módosított értékeket is itt dolgozza fel a kód.

A harmadik lépésben a vonalakat dolgozom fel. A testekhez hasonlóan ezek is cellákban helyezkednek el és azon belül egy-egy geometriai elemként vannak definiálva. A fő különbség, hogy nem kell külön beállítani a típust, csak ha nyíl van a vonal végén, illetve rendelkeznek két ponttelemmel, amely a kezdő- és végpontot jelenítik meg. Ezen felül beállítom, hogy melyik alakzatokhoz csatlakoznak, azoknak az azonosítóját megadva.

Végül, hogy az így keletkezett elemek ne egy vonalban jelenjenek meg, ha megnyitom szövegszerkesztővel, hierarchia szerint sorokra, illetve indentálási szintekre bontom a nyers kódot. A [4.1. ábrán](#) látható az eredmény, amit a [3.1. ábra](#) feldolgozásával készítettem.

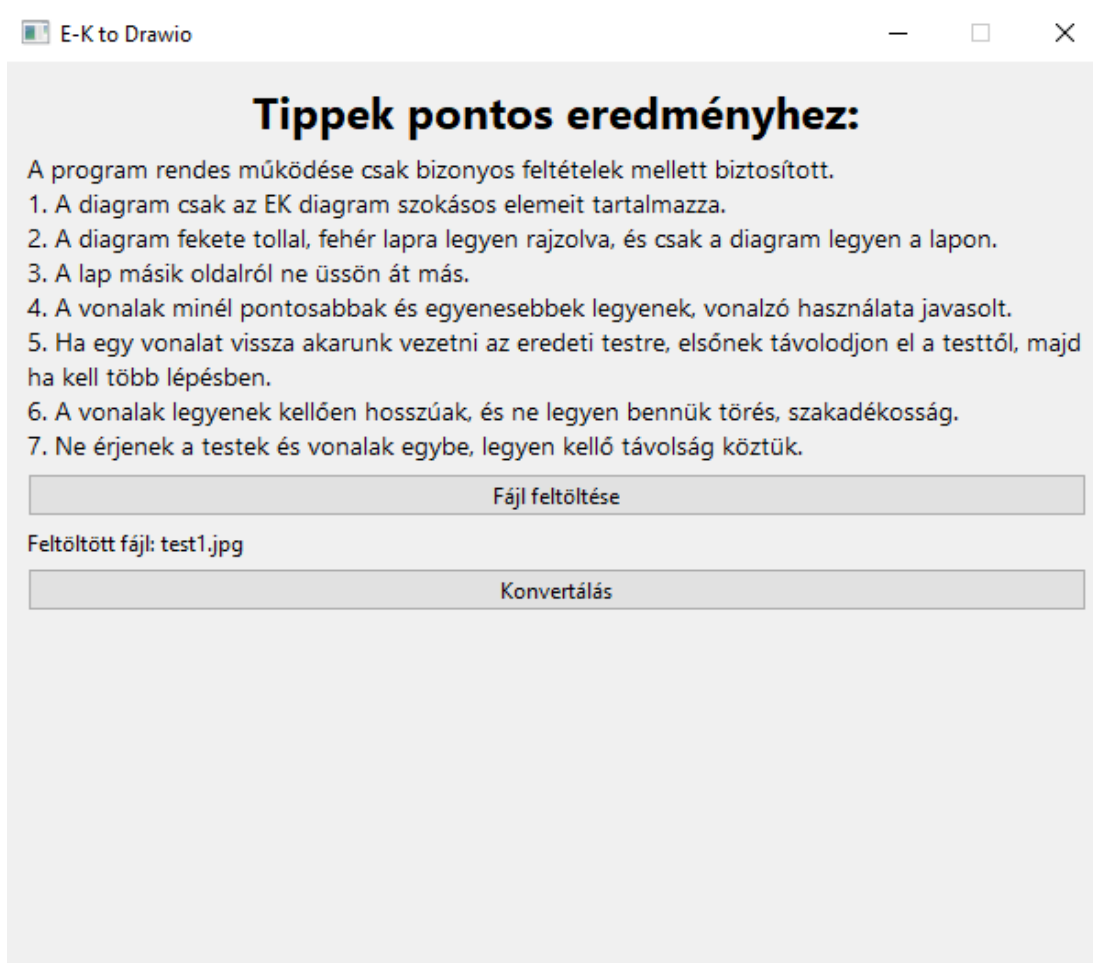
4.1. ábra – A vektorgrafikus diagram, Drawio-ban megnyitva

5.AZ ALKALMAZÁS HASZNÁLATA

Ebben a fejezetben a felhasználói felülethez létrehozott ablakokat és használatukat fogom bemutatni képernyőképekkel kiegészítve, valamint ismertetek néhány érdekesebb hibát, amellyel az alkalmazás megvalósítása közben találkoztam

5.1 Főablak használata.

Az alkalmazás elindításakor elsőnek a főablak jelenik meg, ezt láthatjuk a [5.1. ábrán](#). Az ablak felső része tartalmaz néhány tippet, hasznos tanácsot, amelyek segítenek a felhasználónak pontos eredményt elérni. Ez alatt látható a „Fájl feltöltése” gomb. Ha ezt megnyomjuk, akkor fájlkezelőn keresztül választhatunk egy képet (jpeg, png), amit az alkalmazás lemásol. A kiválasztott fájl-t a gomb alatt láthatjuk.

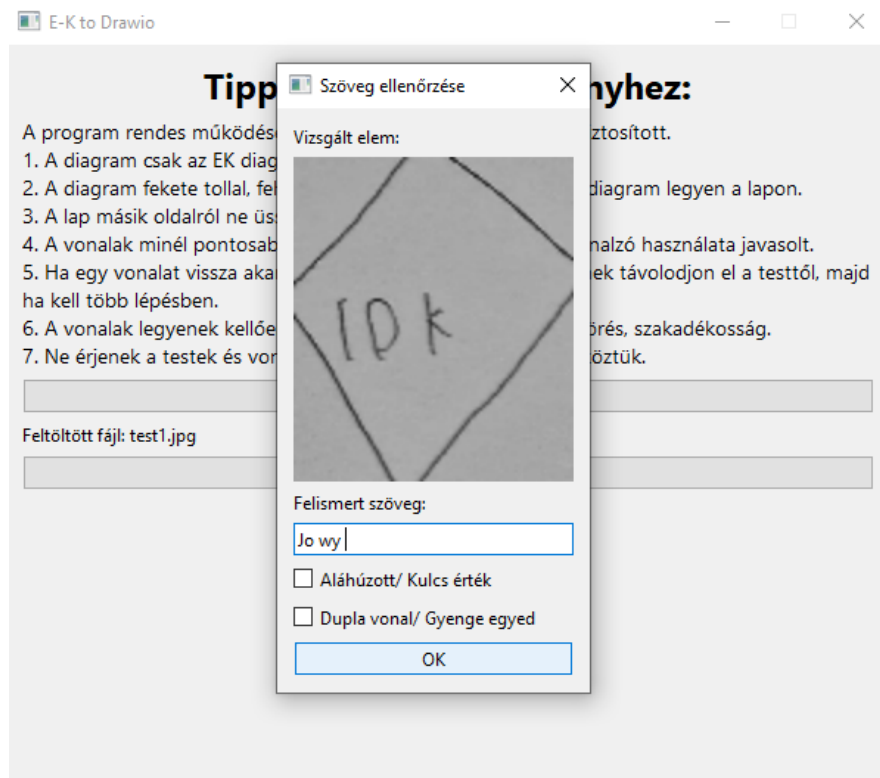

5.1. ábra – Az alkalmazás főablaka

Ezt követően a „Konvertálás” gomb megnyomására elindul a vektorgrafikus diagram készítő folyamat, amelyet a 3. és 4. fejezetben ismertettem.

5.2. Szerkesztőablak használata

A konverziós folyamat során, ahogy azt már említettem, (4.2. és 4.3. fejezetek) lehetőségünk van egyes információk szerkesztésére, javítására. Az 5.2. ábrán láthatjuk az erre szolgáló felületet. Felül megjelenik az éppen vizsgált elem, hogy tudja a felhasználó, mit tud éppen szerkeszteni. Alatta elsőnek egy szövegmező szerepel, ami tartalmazza a OCR által felismert szöveget. Amennyiben ez nem megfelelő, vagy szerkeszteni kívánjuk, csak át kell írni.

5.2. ábra – A szerkesztőablak

A szöveges mező alatti első jelölőnégyzet arra vonatkozik, hogy az éppen vizsgált elem kulcsot tartalmaz-e vagy nem. Ha be van jelölve, akkor az adott alakzat ezt indikáló adattagja igazra lesz állítva és az éppen megjelenő alakzat szövege a vektorgrafikus diagramon alá lesz húzva.

A lentebbi checkbox arra vonatkozik, hogy gyenge-e ez a kapcsolat vagy egyed. Bejelölés esetén, az aláhúzáshoz hasonlóan, az ezt jelölő adattag igaz értéket fog viselni. Eredményül a készített diagramnak ez az eleme duplavonalas körvonalat fog kapni.

Az „OK” gomb megnyomására a program tovább lép a következő elemre. Ha befejeződött a futása, akkor egy felugró ablak kiírja, hogy sikeres volt a folyamat. Az eredményt pedig „*result.drawio*” néven találhatjuk meg az alkalmazás mappájában.

6. ÖSSZEGZÉS

A szakdolgozatom során fejlesztett alkalmazás képes a feladatkiírásba foglaltak elvégzésére és megfelel az elvárt követelményeknek.

A felhasználó grafikus felületen keresztül feltöltheti a digitalizálandó diagram kézzel rajzolt képét és az alkalmazás ez alapján létrehoz egy vektorgrafikus megfelelőt,

amit Draw.io használatával meg lehet nyitni és szerkeszteni. Az alkalmazás felismeri a különböző rajzelemeket és az azok között fennálló összeköttetéseket. A szövegek felismerését külső segédkönyvtár segítségével implementáltam, de a hibás eredményeket a felhasználó képes felülrni az alkalmazás futása közben. Az eredményként kapott vektorizált kimeneti diagram izomorf az eredetivel, képük többnyire megegyezik. A szakdolgozatom megvalósításhoz Python programozási nyelvet és az egyed – kapcsolat diagramot választottam.

A bemeneti kép minősége jelentősen befolyásolja az eredmény helyességét. A pontos diagram elemek felismerését segíti, ha minél tisztább, zajmentes képet ad meg a felhasználó.

A folyamat félig automatikus. A felhasználónak meg kell adnia, hogy melyik értékek a kulcsok, illetve az, hogy ha gyenge az adott egyed vagy kapcsolat.

Összességében úgy gondolom, hogy ennek a feladatnak rengetek különböző implementációja lehetséges, akár egy adott diagram típuson belül is. Biztos, hogy az általam megvalósított megoldáson is lehet javítani, hogy pontosabb, akár gyorsabb, vagy elegánsabb legyen.

A feladat érdekes, és a maga módján kihívásokkal teli volt. Több ponton meg kellett állnom, és az előző részeket javítani, hogy tudjak tovább haladni. A legnehezebb feladat a kapcsolatkeresés implementálása volt, és ezen töltöttem a legtöbb időt is. Visszatekintve nem bántam meg, hogy ezt a témát választottam a szakdolgozatomnak, és szívesen dolgoztam rajta.

Irodalomjegyzék

1. Tanács Attila: Digitális képfeldolgozás jegyzet: <https://www.inf.u-szeged.hu/~tanacs/pyocv/>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025. 03. 31.
2. Dr. Németh Gábor, Dr. Kardos Péter, Dr. Bodnár Péter: Adatbázisok gyakorlati jegyzet: <https://www.inf.u-szeged.hu/~gnemeth/adatbgyak/exe/AdatbazisokGyakorlat2020/index.html>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025. 04. 26.
3. Python 3.12 dokumentáció: <https://docs.python.org/3.12/faq/general.html#what-is-python>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025. 03. 30.
4. OpenCV 4.11 dokumentáció: <https://docs.opencv.org/4.11.0/>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025.03.31.
5. NumPy dokumentáció: <https://numpy.org/doc/stable/user/index.html#user>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025.05.12.
6. PyTesseract dokumentáció: <https://pypi.org/project/pytesseract/>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025.04.07.
7. PyQt6 dokumentáció: <https://pypi.org/project/PyQt6/>
Utolsó megtekintés dátuma: 2025.04.25.
8. approxPolyDP függvény leírása:
https://docs.opencv.org/4.x/d3/dc0/group_imgproc_shape.html#ga0012a5fdae_a70b8a9970165d98722b4c
Utolsó megtekintés dátuma: 2025.04.13.

9. Hough Line Transform leírása:

https://docs.opencv.org/4.11.0/d9/db0/tutorial_hough_lines.html

Utolsó megtekintés dátuma: 2025.04.18.

Nyilatkozat

Alulírott Szelepcsényi Dávid programtervező informatikus BSc szakos hallgató, kijelentem, hogy a dolgozatomat a Szegedi Tudományegyetem, Informatikai Intézet Képfeldolgozás és Számítógépes Grafika Tanszékén készítettem, programtervező informatikus BSc diploma megszerzése érdekében.

Kijelentem, hogy a dolgozatot más szakon korábban nem védtem meg, saját munkám eredménye, és csak a hivatkozott forrásokat (szakirodalom, eszközök stb.) használtam fel.

Tudomásul veszem, hogy szakdolgozatomat / diplomamunkámat a Szegedi Tudományegyetem Diplomamunka Repoitóriumban tárolja.

Dátum

2025.05.23.

Aláírás

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm Dr. Kardos Péter témavezetőmnek a türelmét, belém vetett bizalmát és a segítségét, amit a szakdolgozatom elkészítéséhez nyújtott.